

ACZ - FAKR - NAKS

“ Acz: Güç yetirememek, elinden gelmemek.

Fakr: Muhtaç olmak.

Naks: Noksanlık. Kusurluluk.”

(1) İNSANIN ÜÇ TEMEL VASFI

“Fâtır-ı Hakîm, insanın mahiyet-i mâneviyesinde nihayetsiz azîm bir acz ve hadsiz cesim bir fakr dercetmiştir.” Sözlür

İnsan mahiyetinin üç ana unsuru: Acz, fakr ve naks.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, insanın aczi ve fakrı için "acz-i mutlak" ve "fakr-ı mutlak" tabirlerini kullanır. Mutlak, yâni kendisine bir sınır çizilemeyen acz ve fakr.

İnsan, göze de muhtaçtır, ele de ayağa da. Ve bunların hiçbirini de yapacak güce sahip değildir. Muhtaç olduğumuz şeyler fakrımızı, onları yapmaya güç yetiremeyişimiz ise aczimizi ilan eder.

İnsanoğlu, dudağının önünde nöbet bekleyen havadan, toprağa, suya, güneşe, aya kadar nice mahlûkatı yapmaktan âcizdir ve bunların herbirine de muhtaçtır.

Kader Risalesi'nde şu harika tesbit yer alır:

"Sual ve cevap, dâi ve sebep ikisi de Hak'tandır."

Bu cümlelerin yaratılışa bakan yönüne nazar ettiğimizde, karşımızda sonsuz bir inayet tablosu görürüz.

Ana rahminde çok suallerle donatıldık, bunların cevapları ise varacağımız bir sonraki menzilde idi. Gözümüz sual, cevabı ise ışıktı. Geldik, o cevabı bu dünyada hazır bulduk.

Kulağımız seslerle buluştu, elimiz elmayı tuttu, dilimiz tadına baktı, ayaklarımız yere değdi, ciğerimiz havayla kucaklaştı...

Ruhumuza takılan hisler ve duygular da cevaplarını bu âlemde buldular. Sevgi hissi, sevilecek çok şeyle karşılaştı. Korku hissi, dehşetli manzaralar gördü. Şefkat hissi, merhamet celbeden tablolarla buluştu...

Biz bu cevapların tümüne muhtaç idik ve yine bunları yapmaktan da sonsuz derecede âcizdik. Aczimize merhamet ve fakrımıza medet edildi. Saçımızdan tırnağımıza kadar bütün bedenimizi ve havasından semâsına kadar bütün kâinatı kendimize hizmetkâr bulduk.

(2) MİKİYAS VE MİZAN

"İnsandaki kusur, kemâlât-i Sübhaniye derecelerine bir mirsaddir. İnsandaki fakr, gına-yı rahmetin derecelerine bir mikyasdır. İnsandaki acz, kudret ve kibriyasına bir mizandır." Mesnevî-i Nuriye

Nefsin mahiyeti kusur, acz ve fakr ile yoğrulmuş bulunuyor.

Kusur, noksanlık manasına gelir ve kemâlin zıddıdır. Kusur denilince, genellikle hatalar ve günahlar hatıra gelmekle birlikte, kusur sadece bunlara mahsus değildir. Yani her günah kusurdur, ama her kusur günah değildir.

İnsanın kusur yönü "acıkmaması, yorulması, uyuması, hastalanması, ihtiyarlaması, bir anda iki şey irade edememesi, aynı anda iki farklı yöne bakamayışı" gibi noksanlıklarıdır.

Öte yandan, insan sonsuz aciz ve fakirdir. Zengin olsun fakir olsun bütün insanların sonsuz denecek kadar ortak ihtiyaçları vardır.

Bir adam düşünelim: Ayağına bol gelen eski ayakkabılarını sürterek yürüyor. Pantolonu yirmi yamalı; kumaşın aslını ayırt etmek güç. Üzerinde bir gömlek; düğmeleri dökülmüş, rengi ağarmış. Onu görseniz "ne fakir adam" der ve ona haklı olarak acırsınız.

"Acaba bu adamdan daha fakir birisi olabilir mi?" diye düşünürken, hayâlinizde "gyidiklerinin hiçbiri kendi malı olmayan bir diğer fakir" canlansın.

İşte o ikinci fakir biziz, hepimiz ve bütün bir insanlık âlemi.

Başımız mı bizim, gövdemiz mi, kollarımız mı? Hepsi Hakk'ın mahlûku. Bacaklarımız mı bizim, ayaklarımız mı, parmaklarımız mı? Hepsi Rabbimizin ikramı... Aklımız mı bizim, kalbimiz mi, hâfızamız mı? Tamamı Allah'ın ihsanı...

Biz kendimize mâlik olmadığımızı göre, bizden daha fakir kim olabilir?

Aczimize gelince; bizim ne dünyayı döndürmeye gücümüz yeter, ne de, kanımızı deveran ettirmeye. Bu noktada, bir bebekle en kuvvetli bir insanın, hiç farkı yoktur. Bu işler, bir İlâhî kudret tarafından görülmekte, icra edilmektedir.

İnsanın kusuru sonsuz olduğu gibi, Allah'ın da 'kemâlat-i Sübhaniyesi' sonsuzdur.

İnsandaki sonsuz fakra bedel, Allah'ın rahmeti sonsuzdur.

Ve insandaki sonsuz âcizliğe bedel Allah sonsuz bir kudret ve kibriya sahibidir.